

Кой е Банго Васил?

Новини | Общество | на 13.01.2023 06:00 | от Вера Траянова

Защо говорим за това?

Защото искаме да ви разкажем за традициите на един празник, който започва днес.

Приятно ни е да ви запознаем с Нелина Каменова. Нели е на 10. Живее в град Монтана и учи в 4. клас. Има едно куче, три котки, морско свинче и четири рибки. Много обича литературата, изобразителното изкуство и математиката. Тази вечер тя очаква идването на един чудесен празник, който трае цели три дни!

Но кой е този празник?

Нарича се **Василица** или **Васильовден**. Станал е известен като *ромската Нова година*, но това е малко неточно... Защо? Защото ромите посрещат календарната Нова година също на 1 януари. Просто малко по-късно, от 13 до 15 януари, по един стар обичай "изпращат" старата година с хубав ритуал. Ето какво ни разказа Нели как се празнува в нейния край.

Защо празникът се нарича „Васильовден“?

Защото е в чест на свети Василий Велики. Той е покровител на ромите. Наричат го Банго Васил. В превод означава куция Васил - светецът накуцвал с единия крак. Има много легенди за него. Една от тях разказва как някога, когато ромите били още в странство, дяволът искал да им навреди. Веднъж те преминавали по моста над една буйна река. Точно тогава дяволът подло ги причакал и разрушил моста! Всички щели да се удавят в студената вода! Но имали късмет - на помощ им се притекъл свети Васил. Той изпратил ято гъски, които помогнали на хората да доплуват до брега. Затова в чест на светеца се яде гъска. Но освен гъска на трапезата има още няколко вида птиче месо.

Първият ден на празника и Вечерницата

Всичко започва на 13 януари. Още сутринта възрастните бързат да приготвят първата птица - петел. Освен това правят баклава, баница, пълнят чушки... Кипи работа, защото всичко трябва да е готово навреме!

Самата вечер на 13 януари се нарича Вечерница. Цялото семейство се събира на трапезата. Най-възрастният човек запалва свещ, прикажда и изрича молитва към свети Васил - за късмет, плодородие и щастие. После слага свещта на прозореца, за да може свети Васил да я види. По светлината ѝ светецът може лесно да намери дома, където го чакат за благословия.

След това семейството започва вечерята. Традиционни ястия - освен птичето месо - са пълнените чушки, сарми, украсената питка, баница... Е, има и други, не толкова традиционни ястия - кой каквото обича! Важното е трапезата да е богата, за да е богата и Новата година. В полунощ настъпва Васильовден - вторият ден на празника.

Вторият ден на празника

Сутринта на 14 януари децата бързат да сурвакат. Важно е първо да се сурвака собственото семейство. Започва се от децата, после възрастните. Сурвачките са с пъстри цветни ленти и гирлянди! Нелина винаги си избира розова на цвят, измайсторена от едно семейство в квартала. Някога сурвачките са били украсявани с пуканки, памук, сушени плодове, както ви [разказахме тук](#). Но в забързаното ежедневие семействата вече по-често купуват сурвачките.

Нелина ни каза и стихчето, което се изрича при сурвакане. Ето го:

Како, биби, Васи авела!
Кахненцар, башненцар, папиненцар,
зораа ем састипнаа.

Това значи: *Чичо, лельо, Васильовден идва с кокошки, пет ли, патици!*

А възрастните отговарят: *Нека те авел - Нека да дойде!*

Едва когато цялото семейство е насурвакано, се отваря портата за гости и други сурвакари. Понякога идва цял духов оркестър да честити и минава от дом на дом с празнична музика. Играе се хоро... И нещо много важно - на този ден хората си искат прошка. По-младите целуват ръка на възрастните и казват "прости ми, ако съм сгрешил пред теб през изминалата година". По традиция на този ден се яде баклавата и гъската. И накрая идва третият ден, който се нарича...

Банго Васил

На този ден отново има празнична трапеза с последния вид птиче месо според традициите - този път патица. Така постепенно се изпраща празникът, а с него - и старата година. Идва новата, която се очаква да е успешна и хубава, с благословията на куция покровител Банго Васил.

А ако искате да се запознаете и с една интерпретация на легендата за Банго Васил, ето тук [можете да видите едно анимационно филмче](#).

Въпросника към тази статия можеш да решиш онлайн на:
/book/1843-koy-e-bango-vasil

Сканирай този QR-код и влез директно във въпросника ->

©"Вижте" е издание на Фондация Гутенберг 3.0. Всички права са запазени

